

Марко Вовчок

Робота
Учениці «5-Б» класу
Деражнянського НВК №2
Кушнір Ірини

Зміст

- 1. Дитинство і роки навчання*
- 2. Марко Вовчок на Україні*
- 3. Марко Вовчок — письменниця*
- 4. Письменниця за кордоном*
- 5. Марко Вовчок у Петербурзі*
- 6. Останні роки життя*
- 7. Творча спадщина*

Марко Вовчок — Марія Олександрівна Вілінська
(22.12.1833–28.07.1907)

*Господь послав
Тебе нам, кроткого пророка
І обличителя жестоких
Людей неситих.*

Т. Шевченко про Марка Вовчка

Дитинство і роки навчання

22 грудня 1833 року народилася Марія Вілінська, що увійшла в літературу під псевдонімом Марко Вовчок. Перші роки дитинства Марія провела в умовах поміщицького маєтку.

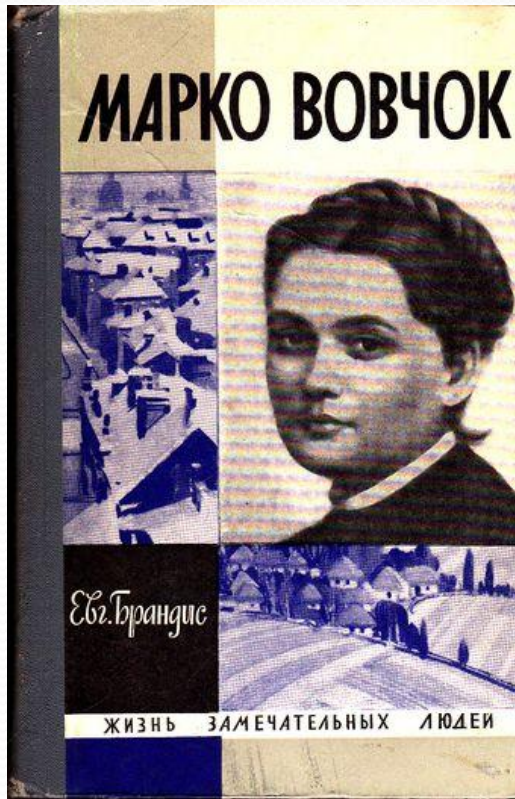
Її батько, капітан у відставці Віленський, був, як і мати, завжди лагідним, привітним, веселим. Раннє дитинство майбутньої письменниці проходило в селі Єкатерининське на Орловщині. Коли Марії минав усього сьомий рочок, а двоє менших братиків були ще зовсім маленькі — помер батько. Мати одружилася з поміщиком-гультьяєм, який, граючи в карти, промарнував маєток, брутально ставився до кріпаків, за що ті хотіли його вбити. Звідси йдуть перші зародки критичного ставлення майбутньої письменниці до сваволі поміщиків. Щоб уберегти дочку від тяжких вражень, мати часто відвозила її до своєї двоюрідної сестри Писаревої. Два роки дівчина жила і вчилася у приватному пансіоні в місті Єльці, а потім її віддали в другий клас одного з пансіонів у Харкові, де термін навчання тривав чотири роки.

У харківському пансіоні викладалися різні науки, але найбільше уваги приділялося французькій мові, музиці, танцям, вихованню світських манер і вмінню поводитися в шляхетному товаристві. Віленська ставилася до науки серйозно, вчилася старанно, багато читала. Закінчила вона пансіон 1848 року, після чого поселилася в Орлі у тітки Мордовіної.

Марко Вовчок на Україні

Тітка взяла Марію до себе як виховательку своїх дітей — хлопчика шести й дівчинки п'яти років. Увесь вільний час майбутня письменниця проводила в бібліотеці Мордовіних за читанням творів Пушкіна, Гоголя, Лермонтова, Некрасова, Тургенєва, зарубіжних письменників. У будинку Мордовіної проводилися літературні вечори, де були представники прогресивної інтелігенції. Серед учасників цього гуртка був і засланий в Орел за діяльність у Кирило-Мефодіївському товаристві студент Київського університету Панас Маркович. Одружившись із ним 1851 року, Марія Олександрівна виїхала на Україну. Спочатку подружжя оселилося в Чернігові, де Панас Маркович співробітничав у редакції місцевої газети та збирав різні матеріали з народного життя. Марія Олександрівна допомагала своєму чоловікові. У збірці «Народные южнорусские песни», виданій А. Метлицьким у 1854 році, вміщені деякі пісні, записані Марком Вовчком.

Марко Вовчок — письменница

Молода, вразлива, чула жінка прислухалась до голосу народу. Доля народу, трагедія жінки-кріпачки будили творчу думку. Усе це впливало на формування демократичного світогляду письменниці. Вивчати життя трудового народу, збирати його усні твори продовжувала Марко Вовчок і пізніше, переїхавши з чоловіком до Києва, а потім до Немирова. У повсякденних розмовах з народом, у його піснях і казках вона знайшла багатючий матеріал для своєї літературної творчості, унаслідок чого в 1857 році вийшла збірка її творів «Народні оповідання» під псевдонімом Марко Вовчок.

Письменниця за кордоном

Наприкінці березня 1859 р. Марія Олександрівна з сином Богданом (так вона назвала його на честь Хмельницького) виїхала за кордон. Вона мала намір підлікуватися і ознайомитися з життям людей, які не знали кріпацтва. За кордоном письменниця жила до 1867 року. Побувала вона в Німеччині, Англії, Італії, Франції. Лікуючись у Німеччині, Марко Вовчок познайомила із російськими вченими, які перебували тоді за кордоном,— Сеченовим, Менделєєвим та композитором Бородіним. Живучи за кордоном, письменниця співробітничала в журналі «Современник» та в ін. виданнях.

У цей час були написані українською мовою «Ледащиця», «Лимерівна», «Три долі», російською «Глухой городок», «Червонный король», «Тюлевая баба» тощо; багато перекладено зарубіжних авторів — Жуля Верна, В. Гюго, Г. К. Андерсена, Дж. Грінвуда й ін. Деякі твори Марка Вовчка, перекладені нею на французьку, були надруковані в Парижі. Особливим успіхом користувалася повість «Маруся». Перебуваючи за кордоном, Марко Вовчок не поривала з батьківщиною: пильно стежила за розвитком антикріпосницького руху, ходом підготовки реформи, літературним життям.

Марко Вовчок у Петербурзі

У лютому 1867 року письменниця повертається в Петербург. Усією душею рветься в Україну, але обставини склалися так, що ця мрія не могла здійснитися. Смерть чоловіка дуже вразила Марію Вілінську. За десять наступних років Марко Вовчок переклала кілька десятків творів зарубіжних письменників і вважалася одним із кращих російських перекладачів ХІХ ст. Письменниця усе своє свідоме життя була одним із активних і мужніх борців за емансипацію жінок, за рівність їх з чоловіками. Вона гостро виступала проти забобону про жінку як істоту нібито нижчу в розумовому і фізичному відношеннях, створену тільки для домашнього вогнища. Вважаючи письменницю «політично неблагонадійною», чиновники Третього відділу імператорської канцелярії завели на неї справу.

Останні роки життя

На своєму віку Марко Вовчок зазнала багато доброго і злого, радості й смутку, відданості й зрад, успіхів і поразок, захоплень і розчарувань. На її долю випали люті нападки, мстиві наклепи, незаслужені образи заздрісників та недоброзичливців, зокрема тих «братів і сестер по перу», які вважали, що вона «вкрала» їхню славу. Як і кожній людині, їй були притаманні болючі переживання, обурення й ненависть, скорбота й туга, але вона цього ніколи не показувала, не вступала в суперечки, не намагалася захистити себе, ні за яких обставин не поступалася своїми принципами. Живучи в Україні (на Київщині в Богуславі та селі Хохітві), вона збирає фольклорні матеріали. У ній прокинулася колишня Марко Вовчок — вона знову береться за перо. Але з переїздом до Нальчика веде замкнений спосіб життя. Серцева хвороба дедалі загострювалася, з'явилася задишка. 10 серпня 1907 року письменниця померла в Нальчику; похована в саду на власній садибі, яка пізніше стала легендарним музеєм-заповідником.

Творча спадщина

Спадщина Марка Вовчка налічує дві книги «Народних оповідань», романи й повісті: «Інститутка», «Кармелюк» (казка), «Три долі», «Маруся», «Гайдамаки», художні нариси «Листи з Парижа», твори російською мовою, переклади творів французької, німецької, англійської, польської літератур, критична стаття «Мрачные картины». За тематикою творчість письменниці різноманітна, але провідною темою є життя селян — непримиренність між кріпосниками та поневоленим народом, трагізм його становища, непереборне прагнення до визволення. Характерною особливістю цих творів є оповідь від першої особи. Ось такою була Марко Вовчок — видатна письменниця, авторка високоталановитих, правдивих творів із життя трудового люду, зокрема покріпаченого селянства, виразниця їхніх дум і прагнень, борець за волю і людські права. Для нас твори письменниці є джерелом не тільки естетичної насолоди, а й глибшого пізнання однієї з темних сторінок нашої історії — кріпацтва, оскільки ці твори є правдивими документами тієї епохи.